

Noul concept strategic al NATO - Perspective și oportunități

29 octombrie 2010
(Sala de conferințe a IER)

- SINTEZĂ -

În data de 29 octombrie 2010, Institutul European din România a organizat masa rotundă cu tema „Noul concept strategic al NATO - Perspective și oportunități”. Evenimentul și-a propus să aducă în discuție o serie de teme importante pentru evoluția NATO, pornind de la lucrarea *Working Paper* cu titlul „Noul concept strategic al NATO – Un test pentru relațiile transatlantice”, realizată sub egida IER în anul 2010. Masa rotundă se înscrie în contextul mai larg al dezbaterilor academice desfășurate la nivel european înaintea summit-ului Alianței nord-atlantice și a reuniunii la nivel înalt SUA-UE, care urmează să aibă loc în luna noiembrie a.c. Cele două întâlniri la nivel înalt sunt semnificative atât pentru cele două organizații și relațiile dintre cele două, cât și pentru partenerii acestora. Dintr-o perspectivă contextuală, necesitatea elaborării unui nou document programatic pornește de la faptul că actualul Concept are o vechime de peste 10 ani, perioadă care a cunoscut schimbări semnificative atât la nivelul structural dar și în ceea ce privește evoluția mediului de securitate internațional. Printre participanți s-au numărat reprezentanți ai instituțiilor cu atribuții în domeniu, organizațiilor non-guvernamentale, specialiști, precum și reprezentanți ai mediului academic.

În deschiderea mesei rotunde au luat cuvântul doamna **Gabriela Drăgan**, Director General al Institutului European din România și domnul **Constantin Moștofle**, Director al Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”. Evenimentul a fost moderat de doamna **Agnes Nicolescu**, expert în cadrul Serviciului de Analiză și Studii Europene al Institutului European din România.

Domnul **Constantin Moștofle** a abordat o serie de teme fundamentale ale dezbaterii privind revizuirea Conceptului strategic, propunându-și totodată să argumenteze necesitatea elaborării unui document de strategie care rezonază cu nevoile actuale de securitate ale Alianței nord-atlantice. Printre aspectele punctate în acest sens menționăm corelarea dintre realitățile actuale din sfera securității și pregătirea pentru provocările viitoare; lecțiile desprinse din contexte deosebite de securitate precum Afganistanul, reforma NATO în actualul context financiar dificil, precum și elementele de interes dintr-o perspectivă națională asupra securității. România, prin calitatea sa de stat aflat atât la granița estică a UE dar și a NATO, manifestă interes atât pentru zona de vecinătate estică, regiunea Mării Negre, cât și pentru arealul mediteranean, susținând totodată continuarea consolidării democrației în Balcanii de Vest. S-a subliniat totodată necesitatea armonizării poziției Franței cu cea a Germaniei în ceea ce privește sistemul de apărare anti-rachetă precum și *importanța menținerii unui echilibru între componenta de descurajare nucleară și asigurarea partenerilor estici ai Alianței*.

În cadrul sesiunii de intervenții au luat cuvântul domni **Paul Ionescu**, Consultant în probleme de securitate și apărare la Parlamentul României, **Dragoș Ghercioiu**, Director General al Departamentului pentru Politică de Apărare și Planificare din cadrul Ministerului Apărării Naționale, **Șerban Filip Cioculescu**, Cercetător la Institutul de Studii Politice de Apărare și Istorie Militară și **Narciz Bălășoiu**, Cercetător la Centrul de Prevenire a Conflictelor și Early Warning.

Intervenția domnului Paul Ionescu s-a concentrat pe o serie de interogații fundamentale privind reperele evoluției NATO, pe marginea cărora au fost formulate totodată răspunsuri. Acest demers, merit să aducă la lumină elementele esențiale care și-au păstrat valabilitatea din perspectiva securității statelor membre, pe parcursul existenței NATO, a condus către formularea unor ipoteze pertinente, cu care Alianța continuă să opereze, cum ar fi aceea că *obiectivul descurajării rămâne* la fel de important ca și până acum, nuanța fiind aceea că țintele cărora aceasta li se adresa sunt altele. O analiză atentă a raportului¹ elaborat de Grupul de experți condus de Madeleine Albright relevă câteva direcții de acțiune ale Alianței pentru perioada următoare: transformarea Alianței; restructurarea capacităților și politica „ușilor deschise”. Mai mult, în prezent, confruntarea vizează în principal *asset-urile strategice* ale statelor membre. Totodată, vorbitorul a răspuns unei întrebări fundamentale, respectiv dacă Alianța ar putea continua să opereze în lipsa unui nou concept strategic, și anume că acest lucru este posibil, nuanța esențială fiind aceea că probabil nu ar performa mai bine decât o face în prezent. În același timp, în interiorul Alianței pot apărea o serie de obstacole în calea eficienței sale dar nu la adresa existenței sale. Unul dintre acestea ar fi incapacitatea statelor membre de a asigura un grad ridicat de dislocare al trupelor lor, având în vedere că 70% din forțele NATO nu îndeplinesc acest criteriu.

Un alt element definitoriu pentru misiunea Alianței în deceniul următor a fost enunțat de Secretarul General al NATO, Anders Fogh Rasmussen în cadrul discursului² susținut în fața Parlamentului Republicii federale Germania, anume că NATO continuă să servească la promovarea stabilității internaționale și drept un *instrument pentru pace*. Nu în ultimul rând, Alianța se configurează din ce în ce mai pregnant drept o *organizație globală*, unul din principalele argumente fiind acela că răspunde de securitatea a circa 900 milioane de persoane.

O altă idee, evidențiată de domnul Șerban Filip Cioculescu, a făcut referire la noul profil nuclear al Alianței. Astfel, este de așteptat ca noul concept strategic să armonizeze diferitele versiuni de apărare nucleară. În același timp, semnificative pentru adaptarea NATO la noul context internațional de securitate sunt parteneriatele pe care Alianța le are în vedere cu state membre ale Organizației pentru Cooperare de la Shanghai, și în special cu China. O premisă importantă care s-a desprins în cadrul procesului de elaborare a Noului Concept strategic este faptul că Grupul de experți desemnați cu redactarea documentului nu au privit Rusia drept adversar. Totodată, se impune angajarea Rusiei simultan cu menținerea asigurărilor pentru statele membre, fapt ce presupune o deschidere din partea ambelor părți. Procesul complex de transformare al Alianței implică în același timp conturarea unui echilibru între componenta de apărare teritorială și operațiunile de tip *out-of-area*, printr-o regândire în spirit echitabil a distribuției costurilor de securitate și apărare într-un context financiar dificil, în care majoritatea statelor membre nu mai investesc în aceste sectoare.

Procesul de *globalizare a componentelor securității și apărării* devine din ce în ce mai accentuat, astfel că NATO nu mai este doar o organizație de apărare, ci și una de securitate. Un aspect important pe care Alianța în ansamblu trebuie să îl gestioneze constă în asigurarea resurselor necesare pentru desfășurarea misiunilor sale. Alte obiective urmărite de statele membre includ menținerea unor forțe flexibile, dislocabile, inclusiv către periferia Alianței; reforma structurilor de management ale NATO și asigurarea capacității de a livra efecte concrete (Dragoș Ghercioiu).

Alte aspecte abordate în cadrul sesiunii s-au referit la caracterul de alianță integrată a NATO, prin existența și afirmarea simultană a mai multor componente: economică, civilizațională prin valorile comune împărtășite de statele membre, militară (Narciz Bălășoiu).

Masa rotundă s-a încheiat cu o sesiune de comentarii și întrebări pe marginea temelor abordate, participanții fiind interesați de problematica securității energetice, evoluția relațiilor transatlantice, relațiile Alianței cu Federația Rusă, China, Ucraina, actualitatea politicii „ușilor deschise”, precum și postura nucleară a NATO.

Sinteză realizată de
Agnes Nicolescu
Serviciul Analiză și Studii Europene

¹ „NATO 2020: Assured Security; Dynamic Engagement”, http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_63654.htm.

² Speech by NATO Secretary General Anders Fogh Rasmussen at the German Bundestag, at the invitation of the Green Parliamentary Group, http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_67304.htm.